

ALBERDINGK THIJM, Josephus Albertus, Nederlands letterkundige (Amsterdam 13 augustus 1820 - Amsterdam 17 maart 1889).

Hoewel Alberdingk Thijm van beroep handelaar in verduurzaamde levensmiddelen was, gaf het rijke burgerlijke milieu waarin hij opgroeide, hem tevens de kans een grote kunstzinnige en literaire belangstelling te ontplooiën. Hij huwde met Wilhelmina Kerst en twee van zijn kinderen werden bekend als letterkundigen, nl. Catherine en Karel, deze laatste onder het pseudoniem Lodewijk van Deysse. In 1876 werd Alberdingk Thijm benoemd tot hoogleeraar in de kunstgeschiedenis en esthetica aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten te Amsterdam. In 1887 werd hij doctor honoris causa van de Leuvense universiteit tegelijk met Guido Gezelle. Van huis uit was Alberdingk Thijm katholiek, wat één van de uitgangspunten was voor zijn sympathie voor Vlaanderen. Al werd de scheiding van Noord en Zuid in 1830, in de eerste jaren door slechts enkelen betreurd, toch ijverde Alberdingk Thijm heel zijn leven lang voor verzoening en contacten tussen Nederland en Vlaanderen. Behalve zijn katholicisme kunnen als andere aanleidingen voor zijn daadwerkelijke belangstelling voor Vlaanderen genoemd worden: het lezen van Zuidnederlandse literatuur, de spellinghervorming, die zowel het Zuiden als het Noorden bezighield, het toenmalig romantisch karakter van de V.B., waarin Alberdingk Thijm een geestverwantschap met zijn eigen

DE DIETSCHÉ WARANDE.

TIJDSCHRIFT

VOOR

NEDERLANDSCHE OUDHEDEN, EN NIEUWERE
KUNST & LETTEREN,

BESTUURD DOOR

J. A. Alberdingk Thijm.

EERSTE JAAR: 1855.

AMSTERDAM,
C. L. VAN LANGENHUYSEN.

1855.

aard en denken zag. Door deze belangstelling maakte hij vele vrienden in Vlaanderen, waaronder de voornaamsten J.B. David, F.A. Snellaert, H. Delecourt en K.F. Stallaert waren; deze vrienden hielden ook hun band met het noorden vast. Later werd Alberdingk Thijm met de eretitel Pionier der Grootnederlandse Gedachte geëerd. Deze gedachte, die inderdaad een groot deel van zijn activiteiten inspireerde, ontwikkelde hij vooral in zijn prozawerken, hoofdzakelijk bestaande uit bijdragen in tijdschriften, in de eerste plaats de drie periodieken waarvoor hij zelf de grootste verantwoordelijkheid droeg. In 1842 werkte hij mee aan de oprichting van de Spectator van Tooneel, Concerten en Tentoonstellingen, die later onder zijn hoofdredacteurschap werd hervormd tot de Spektator, kritisch en historiesch kunstblad. Dit blad bleef tot 1848 bestaan en getuigde van belangstelling voor Vlaanderen. In 1851 nam Alberdingk Thijm het initiatief tot de meer populair bedoelde Volks-Almanak voor Nederlandsche Katholieken, die hij tot zijn dood zou blijven leiden. Geleerden en kunstenaars van Noord en Zuid werkten sinds 1855 mee aan de door Alberdingk Thijm opgerichte Dietsche Warande, een blad met een duidelijk Grootnederlandse bedoeling en een orgaan in dienst van de katholieke cultuur in Noord en Zuid. In december 1886 zou hij dit blad overlaten aan zijn broer Paul, hoogleraar te Leuven, die het in 1899 verkocht en toestemde in samensmelting met Het Belfort (1900). Eveneens in het perspectief van de Grootnederlandse gedachte werkte Alberdingk Thijm mee aan de tweejaarlijkse Taal- en Letterkundige Congressen, die sinds 1849 afwisselend in het Noorden en het Zuiden werden gehouden. Hij vestigde steeds de aandacht op zich als redenaar of medeorganisator en hij rapporteerde deze congressen aan verscheidene tijdschriften. Eén van de grote zorgen tijdens deze congressen was het samenstellen van een algemeen Woordenboek der Neder-

landsche Taal, waarvan in 1864 de eerste aflevering verscheen. Alberdingk Thijm werd als de geestelijke vader van dit werk beschouwd, al was het aandeel van het Vlaams er minder groot in dan hijzelf had gewenst. Hij werd ook herhaaldelijk aangezocht, ondermeer door het Vlaamsch Midden-Comiteit, om als bemiddelaar tussen het Noorden en het Zuiden op te treden. De laatste twintig jaren van zijn leven werd hij daarbij ook betrokken in de groeiende tegenstelling tussen liberalen en katholieken; hij kwam herhaaldelijk in conflict met de Vlaamse vrijdenkers op de Taal- en Letterkundige Congressen. Bij de opkomst van het taalparticularisme in Vlaanderen werd dit door Alberdingk Thijm verdedigd, al bleef hij daarbij volkomen trouw aan zijn Grootnederlandse bedoelingen.

WERKEN: *De Nederduitsche spelling in haar beginsel, haar wezen, en eischen beschouwd* (1847); - *Vlaamsch België en Noord-Nederland; literaire en politieke vlugschriften van het laatste half jaar in de Zuidelijke Nederlanden* (1848); - *Hendrik Conscience, in Eigen Haard* (1881, p. 347-350); - *Nederlandsche nationaliteit* (z.j.).

LITERATUUR: P. Alberdingk Thijm, *Josephus Albertus Alberdingk-Thijm*, in *Jaarboek van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1891, p. 69-103); - A.J. [= K.L. Alberdingk-Thijm], *J.A. Alberdingk-Thijm* (1903); - F.A. Vercammen, *Thijm en Vlaanderen* (1932); - G. Brom, *Alberdingk-Thijm* (1956); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, II-III (1963-'64); - A. Deprez, *F.A. Snellaert en J.A. Alberdingk-Thijm. Briefwisseling 1843-1872* (1971).

BRIGITTE RASKIN